

Міністерство освіти і науки
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
Роман ПАВЕЛКІВ
«07 березня» 2024 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 028 «МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавр
на основі РНК6, РНК7 та для вступників, які не менше року здобували ступінь
бакалавра**

Схвалено вченою радою педагогічного факультету
Протокол №3 від «28» березня 2024 р.

Голова вченої ради
художньо-педагогічного факультету НД Наталія ДЗЮБИШИНА

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету
Протокол №3 від «25» березня 2024 р.

Голова навчально-методичної комісії
художньо-педагогічного факультету ВЛ Олена ВЛАСЮК

Голова фахової атестаційної комісії ВВ Сергій ВИТКАЛОВ

Розробники: Володимир ВИТКАЛОВ
Сергій ВИТКАЛОВ

Рівне – 2024

Програма вступного випробування з конкурсного предмета «Менеджмент соціокультурної діяльності» для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавр на основі РНК6, РНК7 та для вступників, які не менше року здобували ступінь бакалавра / В.Г.Виткалов, С.В.Виткалов. Рівне : РДГУ, 2024. 21 с.

Розробники:

Виткалов В. Г. кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ

Виткалов С. В., доктор культурології, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ

Рецензент:

Волков С. М., доктор культурології, професор Національної музичної академії імені П.І. Чайковського

Програма вступного іспиту з менеджменту соціокультурної діяльності для вступників на здобуття ступеня бакалавра на основі РНК6, РНК7 та для вступників, які не менше року здобували ступінь бакалавра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах підготовки загальної середньої освіти, зміст основних освітніх компетентностей, критерії оцінювання знань вступників, список рекомендованої літератури, інформаційний ресурс.

Розглянуто на засіданні кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства (протокол № 3 від «25» березня 2024 р.).

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	5
МОДУЛЬ 1. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА	5
МОДУЛЬ 2. МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	11
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ.....	19
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	20
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування складається з двох модулів (українська культура, менеджмент соціокультурної діяльності), що відповідають змісту підготовки бакалавра за спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» і передбачає комплексну оперативну оцінку знань, умінь і навичок щодо їх використання під час розв'язання професійних завдань майбутньої професійної діяльності.

Зміст програми представляє навчальний матеріал, який зосереджує увагу на теоретичних та історичних засадах розвитку української культури і менеджменту соціокультурної діяльності.

Програма фахового випробування складається з пояснювальної записки, в якій висвітлюються мета вступного випробування, вимоги до рівня підготовленості вступника, порядок проведення вступного випробування, порядок оцінювання відповідей вступників; зміст тем та питань вступного випробування; критерії оцінювання відповідей вступників; надається список рекомендованої літератури та інформаційного ресурсу.

Мета фахового випробування полягає в перевірці рівня теоретичних знань вступників з дисципліни «Українська культура та менеджмент соціокультурної діяльності». Програма фахового випробування складена з урахуванням змісту програм підготовки фахівців на основі здобутого ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра.

Фахове випробування покликане вирішити такі завдання:

- комплексно перевірити рівень засвоєних знань вступників з української культури та менеджменту соціокультурної діяльності;

- виявити наявні уміння вступників щодо застосування набутих теоретичних знань для аналізу культурної практики та соціокультурної діяльності закладів культури України;

- з'ясувати рівень загальної та комунікативної культури вступників.

Вимоги до підготовленості вступників. На фаховому випробуванні вступник повинен продемонструвати:

- ґрунтовні знання культурно-історичних епох в історії української культури; базові знання з менеджменту соціокультурної діяльності;

- знання понять та категорій дисципліни;

- уміння підтверджувати теоретичні положення фактами з історії української культури та менеджменту соціокультурної діяльності;

- уміння формулювати та використовувати наукові поняття та категорії; уміння аналізувати соціокультурні процеси та явища в сучасних умовах.

Фахове випробування проводиться в усній формі. У фаховому випробуванні беруть участь вступники на основі здобутого ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, та вступники, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються за 200-бальною шкалою.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ МОДУЛЬ 1. УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Тема 1. Поняття і сутність культури

Поняття культури. Сутність культури, джерела її виникнення та формування. Матеріальна та духовна культура.

Виникнення й історична еволюція поглядів на культуру в українській культурологічній думці.

Сучасне розуміння категорії «культура». Функції, структура, рівні культури. Поняття світової та національної культури. Культура і сучасна цивілізація.

Тема 2. Культура первісного суспільства та стародавніх цивілізацій на теренах України

Матеріальна культура і мистецтво палеоліту, мезоліту, неоліту (живопис, музика, обряди, прикраси). Найдавніші палеолітичні стоянки та їх значення для подальшого розвитку культури.

Вплив географічних факторів на культурні процеси та систему господарювання давнього населення на території України.

Трипільська археологічна культура: її історичні межі, особливості, матеріальна основа (землеробство, житло, одяг) та духовні форми (міфологічні уявлення, обряди, свята, мистецтво).

Духовна культура стародавнього населення України (протонеоліт – епоха бронзи).

Культура епохи раннього заліза. Культурні досягнення киммерійців. Скіфська цивілізація та її поширення на землях давньої України. Здобутки сарматів та їх значення у подальшому розвитку культури. Поширення культури елліністичної цивілізації на теренах давньої України. Держави Північного Причорномор'я та їх значення у поступальному розвитку культури на теренах давньої України.

Тема 3. Культура слов'янського населення давньої України

Походження східних слов'ян, територія їх розселення. Найдавніші писемні джерела про слов'ян. Витоки матеріальної, духовної культури і мистецтва східних слов'ян.

Зарубинецька і черняхівська культури та їх роль в етногенезі слов'ян.

Система господарювання слов'ян (землеробство, тваринництво, мисливство, рибальство, бджільництво) та її вплив на розвиток духовної культури.

Літописні джерела про східних слов'ян («Повість минулих літ»).

Релігія слов'янських племен. Міфологічні уявлення східних слов'ян. Міфологічний простір давньослов'янського язичництва. Пантеон східнослов'янських богів.

Землеробський календар східних слов'ян та його вплив на подальший розвиток святково-обрядової культури України. Свята, обряди, форми дозвілля, художня творчість (усна, пісенна, музична, танцювальна, театральна) східних слов'ян. Розвиток образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва східних слов'ян на теренах України.

Тема 4. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

Київська Русь в історії української культури. Соціокультурні умови виникнення Київської Русі, її історичні межі.

Прийняття християнства вагома подія у розвитку культури та мистецтва (образотворчого, архітектури, музичного, театального, ігрового, декоративно-прикладного). Вплив християнства

на культуру Київської Русі. Видатні діячі: княгиня Ольга,

Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах.

Храми і монастирі – осередки літописання та освіти. Літописання як феномен давньоруської культури. Літописець Нестор та його «Повість минулих літ».

Визначні пам'ятки культури і мистецтва Київської Русі: Києво-Печерська лавра, Софія Київська.

Правова культура. «Руська правда» як феномен правової культури давньоруської доби.

Святково-обрядова культура киево-руської доби та її особливості. Система дозвілля різних соціальних груп населення. Творчість скоморохів.

Культура Галицько-Волинського князівства. Соціально-історичні умови розвитку культури Галицько-Волинської Русі та її характерні риси.

Ремесла, декоративне та ужиткове мистецтво Галицько-Волинського князівства. Значення розвитку архітектури, скульптури і малярства Галицько-Волинської Русі для подальшого формування традицій українського мистецтва.

Освіта і письменство. «Галицько-Волинський літопис» як пам'ятка середньовічної культури.

Основні культурні досягнення давньоруської доби. Значення культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства в історичному контексті розвитку української культури.

Тема 5. Культура України другої половини XIV ст. – XVI ст.

Історичні умови розвитку культури на українських землях у XIV ст. – XVI ст.: занепад Галицько-Волинського князівства, перебування українських земель під владою Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.

Літописна книга та зародження книгодрукування. Пересопницьке Євангеліє - визначна рукописна пам'ятка староукраїнської мови та мистецтва XVI століття.

Іван Федоров та його роль у розвитку книгодрукування в Україні. Перші друковані книги «Апостол», «Буквар», «Острозька Біблія» та ін.

Роль православної церкви у культурних процесах в XIV ст. – XVI ст. Братства як культурно-освітні осередки. Значення діяльності братських шкіл.

Полемічна література: представники, основні ідеї.

Острозька та Києво-Могилянська академії. Перші українські вчені – Юрій Котермак, Павло Русин. Визначні діячі української культури князь Василь-Костянтин Острозький, Іов Борецький, Іван Вишенський.

Архітектура й образотворче мистецтво у XIV – XVI ст. Розвиток мистецтва (орнаментального, іконопису, хорового співу), усної народної творчості (думи) та ремісничого виробництва. Музика і театр.

Зростання міст в українських землях у XIV – XVI ст. Розвиток культури у містах. Поліетнічне середовище міст. Цехи. Запровадження Магдебурзького права та його роль у розвитку культури в українських землях.

Ранній гуманізм в Україні та його характерні особливості. Формування гуманістичного світогляду в українській культурі.

Вплив Люблінської та Берестейської уній на стан українського суспільства та його культуру.

Виникнення козацтва як осередку демократичності й побратимства, захисту волі і православної віри. Самобутність козацької культури.

Тема 6. Культура України XVII ст. – XVIII ст.

Історичні умови розвитку культурного життя українського народу у XVII-XVIII століттях. Основні риси ренесансної культури в Україні.

Козацтво як культурне явище. Ідеали козацької культури. Побут та культура Запорозьких козаків. Відновлення певних традицій Київської Русі, а також ідеалів національно-визвольної боротьби.

Утвердження культури бароко в Україні. Барокове світовідчуття й світобачення.

Самобутність українського бароко, його характерні риси.

Риси барокового стилю в українській літературі. Поезії Л. Барановича, І. Величковського, С. Яворського. Особливості барокової історіографії в літописах Г. Граб'янки, С. Величка.

Освіта та наукові знання в Україні. Києво-Могилянська академія, її культурно-освітнє значення.

Розвиток барокової ораторської прози: збірники проповідей Л. Барановича, І. Галятовського.

Особливості українського бароко в образотворчому мистецтві: іконопис, гравіювання, світський живопис. Барокові іконостаси І. Кондзелевича. Виникнення світського портрета в трьох композиційних варіантах – погрудному, поясному та на повний зріст.

Барокова архітектура України (культова, житлова, оборонна) як синтез старої традиції мурованого будівництва, започаткованої в княжу добу, та дерев'яного народного будівництва. Найвищий розквіт архітектури – доба Мазепи.

Розвиток скульптури в українських землях у XVII – XVIII ст. Львів як центр ремесла й мистецтва в добу бароко.

Українська барокова музика та музична освіта. Партесний хорівий спів. Театральне мистецтво: вертеп, шкільна драма (містерії, мораліте, інтермедії, інтерлюдії, драма).

Ідеї Просвітництва в Україні. Творчість Григорія Сковороди.

Тема 7. Українська культура кінця XVIII ст. – початку XX ст.

Історичні умови розвитку культури в українських землях наприкінці XVIII – початку XX ст.

Генезис та періодизація національно-культурного відродження в Україні наприкінці XVIII – початку XIX століття.

Політика російського царизму щодо української культури. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства та його значення у українській культурі XIX ст.

Розвиток освіти (школи, гімназії, університети) та української науки у XIX ст. – початку XX ст.

Образотворче мистецтво та архітектура. Музичне мистецтво (М. Березовський, А. Ведель, Д. Бортнянський, С. Гулак-Артемівський, М. Лисенко, М. Леонтович). Театральне мистецтво (Г. Квітка-Основ'яненко, І. Карпенко-Карий, М. Кропивницький, М. Старицький, М. Заньковецька). Українська опера.

Українська література (І. Котляревський, М. Гоголь, Ю. Федькович, Т. Шевченко, П. Мирний, Леся Українка). Розвиток наукових знань в Україні. Педагогічна думка (О. Духнович, М. Драгоманов, Б. Грінченко) та фольклористики (М. Максимович, М. Костомаров, П. Чубинський).

Роль творчості Тараса Шевченка у розвитку української культури. Т. Шевченко – світоч українського народу.

Історія появи українського гімну (В. Вербицький та П. Чубинський).

Особливості розвитку західноукраїнської культури та мистецтва у складі Австро-Угорської імперії. Іван Франко – визначний український письменник, вчений та громадсько-політичний діяч. Піднесення національно-визвольного руху в західноукраїнських землях та його значення в розвитку культури.

Заснування першого професійного театру (1881 р.). Визначні театральні діячі. Створення музично-драматичної школи ім. М. Лисенка (1904 р.), стаціонарного драматичного і оперного театрів (1907 р.). Інші мистецькі осередки на українських територіях.

Культурне життя в Україні наприкінці XIX - початку XX століття. Поява ідей самостійності та незалежності України. Боротьба реалістичних напрямів у художній творчості митців України кінця XIX – початку XX ст. із декадентськими пошуками в літературі й образотворчому мистецтві (А. Куїнджі, О. Мурашко, І. Труш). Відгомін мистецької боротьби в Росії («Світ мистецтв», «Червона троянда», «Блакитна троянда», «Бубновий Валет», «Осінній салон» тощо) в Україні («Кільце», Київ; «Блакитна лілея», Харків; 1908-1912 рр.; «Товариство незалежних художників», Одеса, 1912-1918 рр.). Творчі контакти вітчизняних митців із представниками інших культур. Г.

Нарбут і національна графіка (оздоблення книг, банкноти, листівки тощо). Вплив символізму та модерну. Видатні художники Галичини (О. Новаківський, О. Кульчицька). Поширення історико-побутової тематики у живопису (С.Васильківський, М. Самокиш). Вітчизняний мистецький авангард (О. Богомазов, В. Кандинський, К. Малевич, М. Бойчук, О. Архипенко). Пересувні виставки, відкриття міських музеїв як спроба подальшого об'єднання мистецьких сил. Розвиток архітектури (В. Нагірний, В. Кричевський) і скульптури (М. Паращук, П. Війтович). Розгортання діяльності різноманітних мистецьких об'єднань, гуртків, товариств. Їхні художні кредо. Намагання української інтелігенції включити національне мистецтво до світового культурного процесу.

Культурні процеси в Україні в роки Першої світової війни (1914-1918 рр.).

Тема 8. Розвиток культури за часів Української національно-демократичної революції (1917–1921)

Революційні події 1917-1920 років. Їх вплив на формування громадянської свідомості населення Східних і Західних територій. М.Грушевський і його соратники у розбудові республіки. Жовтневі події (1917 р.) в Росії і проблеми подальшого розвитку національної культури. Більшовицька ідеологія і культура у перші пореволюційні роки. Поширення ідей

«національного комунізму». Культурологічна діяльність членів Центральної ради. Відкриття перших українських університетів й інших навчальних закладів у Києві,

Житомирі та їх роль у становленні вітчизняної освіти. Всеукраїнський з'їзд «Просвіти» (грудень, 1917 р.) у житті Товариства. Рівень і напрями подальшої організації культурно-освітньої діяльності. Академія мистецтв (1917 р.) – перші здобутки. Діяльність Комітету з питань охорони пам'яток старовини. Основні напрями його роботи. Природоохоронна діяльність комісій Центральної ради. Підготовка до утворення Академії наук. Формування наукових шкіл. Представники. Їх творчі доробки.

Суспільно-політична ситуація в Україні у 1918-1919 роках. Національно-культурна спрямованість діяльності нового уряду П.Скоропадського. Пожвавлення мистецького життя. Театр опери та балету. Інші театральні трупі. Національна галерея мистецтв. Національна бібліотека. Стан церковних справ. Боротьба за автокефалію Української Православної церкви і церковний Собор (12.11.1918 р.).

Піднесення рівня професійної художньої творчості. Подальший розвиток модерністичних течій у національному мистецтві пореволюційної доби. Художня школа М.Бойчука. Її роль у суспільстві. Його послідовники. Розв'язання освітніх проблем Кабінетом Гетьмана. Розгортання наукової праці і заснування Української Академії Наук (1918 р., В. Вернадський, А. Кримський, Д. Багалій, С. Смаль-Стоцький та ін.). Українські вчені – популяризатори вітчизняної культури.

Влада Директорії. Роль та наслідки її діяльності. Україна після вигнання Добровольчої армії. Основні принципи культурної політики більшовиків. Форми і напрями її реалізації в республіці. Заснування мережі навчальних закладів для пролетарських верств населення (Робітничо-селянський університет, Гуманітарний інститут тощо). Нова концепція пролетарської вищої школи. Розповсюдження конструктивістських течій в архітектурі. Криза деяких форм традиційної народної культури. Розвиток атеїстичної пропаганди як засіб витіснення віри. Форми реалізації та її духовні наслідки.

Суспільно-політична ситуація в Австро-Угорській імперії та її розпад і входження Закарпаття до Чехословацької республіки. Створення общинних бібліотек. Утворення ЗУНР. Січові стрільці: шкільна справа та інші напрями їхньої культурної справи. Творчі здобутки українського січового стрілецтва (Ю. Буцманюк, Р. Купчинський, Л. Лепкий, Н. Назарук).

Розширення діяльності «Просвіт» у питанні організації аматорського руху і підвищення художньої культури місцевого населення.

Українська політична еміграція: причини та ідейні впливи. Представники. Її осередки за кордоном. Емігрантська культурна праця («Канадійський фермер», «Українська видавнича спілка» тощо). Перша періодика. Зародження аматорського мистецького руху. Музичне видавництво «Україна» (1917-1918 рр.) Я. Оренштайна в Берліні у справі поширення української культури у

Західній Європі.

Ризька угода 1921 р. і початок нового етапу боротьби за національну культуру й самовизначеність.

Тема 9. Історія української культури в період комуністичної диктатури ХХ ст.

Культурне будівництво в радянській Україні. Політика українізації. Ліквідація у 1920-х роках неписьменності населення. Створення радянської системи освіти. Заснування ВУАН. Наукові дослідження 1920–1930-х років. Український культурний ренесанс. Розвиток образотворчого, театрального та музичного мистецтва. Діяльність театру «Березіль». Зародження українського радянського кінематографу. Творчість О. Довженка. Пошук нових форм в архітектурі.

Сталінські репресії проти діячів української культури. «Розстріляне відродження». Насильне призупинення розвитку української національної культури. Розвиток мистецтва соціалістичного реалізму: образотворче мистецтво, скульптура, архітектура.

Культурне життя в Україні в роки Другої світової війни. Висвітлення патріотичних, національних почуттів народу в мистецьких творах (М. Рильський, П. Тичина, В. Сосюра). Діяльність української науково-технічної інтелігенції в тилу. Кіномистецтво в роки Великої Вітчизняної війни.

Культурний розвиток в УРСР після війни. Образотворче мистецтво післявоєнних років. Здійснення переходу до обов'язкової семирічної освіти (1953 р.), Закон про реформування шкільної освіти (1959 р.), реорганізація вищих навчальних закладів.

Розвиток театрального мистецтва. Провідні театри України. Драматургія М. Зарудного, В. Минка, О. Коломійця. Розвиток кіномистецтва в УРСР. Телебачення – нове явище культурного життя. Розвиток книговидавничої справи.

Культурно-мистецькі процеси в умовах хрущовської «відлиги». «Шістдесятництво» в УРСР та його лідери. Значення руху «опору» для розвитку української культури.

Наукові досягнення радянських учених. Створення українськими ученими першої в СРСР та Європі ЕОМ. Розвиток ракетної техніки, космонавтики, використання атомної енергії в мирних цілях. Роль Академії наук та її президента Б. Патона у розвитку української науки.

Кіномистецтво: кіностудії, видатні режисери (О. Довженко, С. Параджанов, Ю. Ільєнко), актори (І. Миколайчук, Б. Ступка).

Музичне мистецтво: видатні композитори (В. Сільвестров, М. Скорик) диригенти (С. Турчак), вокалісти (А. Солов'яненко, М. Стефюк).

Українське естрадне мистецтво: видатні композитори (П. Майборода, В. Івасюк, М. Мозговий), виконавці (С. Ротару, В. Зінкевич, Р. Кириченко), колективи («Смерічка», «Ватра», тріо Мареничів).

Відомі мистецькі колективи (хорові, танцювальні, музичні). Видатні діячі літератури (О. Гончар, А. Малишко, Л. Костенко).

Радянська система освіти, запровадження загальнообов'язкової середньої освіти.

Розширення музейної мережі та культурно-освітніх закладів.

Літературний процес в Україні у 1980-х роках. Політична «відлига» та її вплив на культурно-мистецькі процеси. Закон УРСР «Про мови в Українській РСР» (1989 р.).

Діячі української культури в еміграції (Є. Маланюк, С. Гординський, І. Багрянний, О. Архипенко, Я. Гніздовський, Д. Бурлюк, А. Рудницький та ін.). Українська вища школа за кордоном.

Тема 10. Культура України в нових історичних реаліях 1991-2024 рр.

Суспільно-історичні процеси в Україні доби незалежності та їх вплив на розвиток культури. Провідні тенденції розвитку культури. Правові основи розвитку культури (Закон України «Про культуру» і його редакції наступних років). Розробка сучасної концепції історії національної культури. Спадковість у розвитку культури та специфіка її прояву на сучасному етапі. Проблеми культурної спадщини: співвідношення минулого, сучасного, майбутнього. Вплив ринкових відносин та масової культури на формування національного культурного простору.

Створення мережі культурної індустрії та культурної комунікації. Поява системи Інтернет в культурному просторі України.

Соціально-культурні ініціативи діячів культури та громадських організацій в незалежній Україні. Розширення фестивального руху та його значення у розвитку регіональної культурної практики України у XXI ст. Українські міжнародні й регіональні фестивалі як форма стимулювання культурного розвитку. Молодіжний рух в Україні: роль, еволюція, тенденції.

Стан музичного мистецтва. Пошук нових форм. Авторська аматорська творчість. Розвиток у сучасній музиці традицій українського народного мелосу. Поп-музика, рок-музика, джаз- музика, бардівська пісня та їх вплив на розширення можливостей української культури.

Розвиток літератури, образотворчого, музичного і театрального мистецтва, музейної справи, туризму, сфери дозвілля в кінці XX ст. – на початку XXI ст. Сучасний національний авангард. Мистецтво і роль художньої інтелігенції в духовному житті. Культурно-мистецькі процеси в регіонах України (на прикладі конкретної області).

«Помаранчева революція» і проблеми формування нових засад у культурній політиці.

Революція Гідності у ціннісному вимірі культури. Культурний процес в Україні під впливом військової експансії Росії та його вплив на зміну ціннісних орієнтацій населення і прискорення формування національної свідомості. Українська культура як чинник протидії культурній експансії. Військові дії на Сході України та культурно-мистецькі процеси сучасності.

Розгортання процесів за створення єдиної помісної церкви в Україні. Створення православної церкви України (2018 р.) та значення цієї події для розвитку духовної культури України. Обрання Предстоятелем ПЦУ Єпіфанія. Вручення Вселенським патріархом Томосу православної церкви України.

Розширення міжнародних культурних контактів. Проблеми культурної взаємодії, культурного обміну в умовах глобалізації. Питання повернення національної писемної та мистецької спадщини в Україну. Особливості сучасної хвилі української міграції. Соціокультурне життя української діаспори. Діячі української культури в діаспорі.

Війна, нав'язана Україні РФ: зміна ціннісного ряду соціуму і ставлення до питань національної самоідентифікації. Зміна форм діяльності в країні під впливом війни: тимчасово-переміщені особи і нові форми культурної діяльності в Україні. Регіональний чинник у цьому процесі. Нові культурно-мистецькі ініціативи в регіонах і зміна ставлення населення до культурних практик. Розгортання нових форм суспільного життя під впливом територіальної реформи. Її результат і проблемний ряд. Вища освіта в Україні під впливом євроінтеграційних процесів. Стан духовності молоді і шляхи його покращення.

Активізація вивчення культурного розвитку країни на регіональному рівні. Фестивальний рух у регіонах як форма стимулювання інтересу до різних форм культурної діяльності. Інші форми стимулювання художньої ініціативи. Найбільш помітні регіональні культурні ініціативи («Культурно-дозвілєві комплекси краю», «Програма забезпечення населення українською книгою», «Програма підтримки творчих Спілок Рівненщини»,

«Розвиток культурно-дозвілєвої діяльності на Рівненщині на період до 2025 р.»), соціально- культурні ініціативи бібліотек Рівненщини: на прикладі діяльності обласних бібліотек м. Рівне тощо). Регіональна культурна практика в умовах реформування системи місцевого самоврядування. Українська культура в контексті світового культурного процесу у третьому тисячолітті.

МОДУЛЬ 2. МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 11. Сутність менеджменту як процесу управління. Його структура і функції

Нові форми управлінської діяльності в сучасних умовах. Україна і європейський світ. Спроба перенесення принципів і форм управління, притаманних західному світу в сучасну Україну. Позитивні і негативні сторони цього процесу. Поняття менеджменту. Основні складові цього терміну і його відмінність від традиційних форм управління в Україні. Форми використання менеджменту в сучасній управлінській практиці в галузі культури. Основні функції менеджменту.

Сутність менеджменту як процесу управління: сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих

функцій, методів, управлінських рішень та інших складових менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, засоби здійснення. Управлінські процедури: цілевизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотний зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність.

Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Якість управлінських рішень. Проблемний ряд сучасної управлінської практики і шляхи виходу з управлінської кризи у сфері культури.

Тема 12. Культурна політика держави як мікроінструмент культурного процесу

Культурна політика як специфічна царина публічного політичного процесу, яка віддзеркалює головні принципи та цінності в культурному житті на міждержавному, національному та місцевому рівні.

Культурна політика держави як інструмент культурного руху громадянського суспільства до гармонійного та якісного життя пересічної людини, залучення історико-культурного доробку та змісту сучасних естетичних ідей до широкого користування у суспільстві.

Культурна політика як інструмент відтворення культурного життя. Завдання культурної політики: встановлення засад регулювання суспільних відносин у галузі історико-культурної спадщини (пам'ятки історії та культури усіх типів), музейної та бібліотечної справи; визначення впливу культури на процес організації дозвілля громадян; визначення місця і ролі візуального мистецтва (образотворчого мистецтва, кінематографу, архітектури, дизайну), виконавських видів мистецтва (музика, театр, спів, танок, цирк), художньої літератури та поезії, а також громадського теле- та радіомовлення.

Тема 13. Галузь культури як об'єкт управління

Міністерство культури і мистецтв як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику в галузі культури і мистецтв шляхом здійснення управління в цій галузі, а також несе відповідальність за її розвиток.

Основні завдання Міністерства культури і мистецтв України (реалізація державної політики у сфері культури, збереження культурно-мистецького надбання, розвиток соціальної та ринкової інфраструктури у сфері культури і мистецтв, забезпечення ефективного управління галуззю, розширення міжнародного культурного співробітництва та розвиток культурних зв'язків та ін.)

Система органів виконавчої влади (Міністерство культури і мистецтв України, міністерство культури Автономної республіки Крим, управління культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, відділи культури районних державних адміністрацій).

Тема 14. Планування як функція менеджменту

Планування як основна функція менеджменту, що зв'язує всі управлінські функції. Планування як вид управлінської діяльності, що визначає перспективу й майбутній стан організації, шляхи й способи його досягнення. Планування як необхідна умова успішної діяльності організації в майбутньому, процес підготовки обґрунтованих перспективних рішень.

Головні завдання планування. План як деталізована сукупність рішень, які підлягають реалізації, перелік конкретних заходів і їхніх виконавців.

Функція планування у зв'язку з іншими функціями управління.

План як результат процесу планування. Види планування (корпоративне планування - установи в цілому; за видами діяльності - підготовка соціокультурного проекту, на рівні конкретного підрозділу – роботи методичного кабінету). Види планування за функціями (виробниче, фінансове, кадрове, маркетингове).

Тема 15. Координація зусиль колективу як функція менеджменту

Сутність координації. Координація як інструмент забезпечення узгодженості дій усіх ланок управління, збереження, підтримка і вдосконалення режиму роботи організації (установи).

Координація як функція менеджменту, яка являє собою вид діяльності з погодження та впорядкування зусиль учасників виконання того чи іншого завдання.

Координація як інструмент, що забезпечує взаємодію різних частин організації в інтересах виконання поставлених перед нею завдань. Координація конкретно визначає хто, що і коли робить, з ким і як взаємодіє, в якому порядку передає власні результати праці іншим учасникам діяльності і користується їхніми результатами.

Тема 16. Контроль за виконанням поставлених завдань як функція менеджменту Контроль як традиційна складова виконання ухвалених рішень. Сутність контролю. Види контролю в сучасних умовах.

Контроль як провідна функція менеджменту. Контроль як процес спостереження за тим, як організація (установа, підприємство) рухається до наміченої мети та коригування відхилень від прийнятого курсу у разі необхідності.

Практика реалізації управлінських рішень в сучасних українських реаліях. Організаційна культура персоналу і проблеми функціонування культурної сфери сучасної держави.

Тема 17. Маркетинг у системі управлінської діяльності

Маркетинг як інноваційна форма вивчення попиту споживачів культурних цінностей та управління установами культури. Маркетинг і менеджмент як система об'єднання зусиль для задоволення потреби і попиту споживача. Маркетингова політика держави у сфері культури. Особливості культурного продукту та механізмів його просування на ринку культурних послуг. Матеріальні та духовні культурні продукти.

Маркетинг як діяльність, спрямована на досягнення цілей підприємств, установ, організацій шляхом формування попиту та максимального задоволення потреб споживачів. Функціональний підхід до маркетингового управління. Розробка плану виготовлення культурного продукту та формування цінової політики. Реклама як інструмент просування культурного продукту (концерту, експонування виставки, фестивалю тощо) до споживача. Облік і контроль як важливий чинник маркетингової стратегії. Проблеми розвитку маркетингових стратегій у галузі культури на сучасному етапі.

Форми використання маркетингу в культурному просторі України. Сучасна управлінська сфера України очима молоді. Проблемний ряд маркетингової практики і шляхи пошуку оптимальних рішень просування культурних послуг в Україні.

Тема 18. Фактори успішної діяльності менеджера

Фактори, необхідні для успішної діяльності менеджера: уміння створювати результати, бажання і здатність нести відповідальність за доручене завдання, готовність до процесу змін. Мистецтво приймати швидкі рішення як фактор успішної діяльності менеджера.

Фахова та психологічна готовність до загального керівництва. Творчий підхід до своєї роботи. Постійне само удосконалення і хороша загальна психічна і фізична форма. Уміння правильно використовувати свій час. Готовність до мотивування себе і персоналу. Готовність працювати на чолі добре підготовленого професійного персоналу. Готовність до політичного управління.

Ефективний менеджер як людина, яка уміє творчо мислити, цінує ініціативу своїх співробітників, створює умови для реалізації їхніх ідей. Розвиток соціально-психологічних якостей менеджера: управлінської культури, розуму, ерудиції, культури ділового спілкування, лідерських здібностей, колегіальності, толерантності, оптимізму, екстравертності, інтелектуальності, емоційної стійкості, почуття гумору, вміння створювати власний імідж. Розвиток моральних якостей менеджера: порядності, людяності, чесності, поваги до гідності людей, готовності допомагати, громадянської позиції, інтелігентності, національної свідомості.

Адміністративно-організаційні якості менеджера як основа його професійної діяльності.

Розвиток адміністративно-організаційних якостей менеджера: оперативності, гнучкості управління, здатності стимулювати ініціативу, уміння доводити справу до завершення, уміння формувати команду та організовувати роботу підлеглих, здатності делегувати повноваження, уміння організовувати час.

Тема 19. Формування позитивного психологічного клімату у колективі як функція менеджменту

Колектив як функціональна, професійно-кваліфікаційна, соціально-демографічна, вікова, соціально-психологічна структура. Роль корпоративної культури у формуванні колективу установи (організації): норми, цінності, традиції. Формальна і неформальна структури трудового колективу.

Психологічна складова та її врахування у сучасній управлінській діяльності. Поняття про психологічний клімат і його роль у життєдіяльності колективу. Приклади застосування нових форм впливу на психологічний клімат у практиці сучасної управлінської діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Вимоги до професійних та психологічних якостей менеджера та його роль у формуванні позитивного психологічного клімату в колективі. Здатність управляти собою і своїм часом. Здатність визначати власні цілі і цілі закладу. Здатність займатися саморозвитком. Здатність вирішувати проблеми. Здатність до нововведень. Здатність впливати на підлеглих. Здатність розуміти сучасні підходи в управлінні соціокультурними процесами. Здатність керувати колективом, ефективно використовувати наявні кадри спеціалістів. Здатність навчати. Здатність формувати робочі групи, мотивувати колектив на здійснення поставлених завдань.

Тема 20. Ринок послуг соціокультурної сфери: загальна характеристика

Соціально-культурна сфера як сукупність закладів, що виробляють і реалізують товари і послуги, необхідні для задоволення соціально-культурних потреб людини. Соціокультурний та економічний аспекти діяльності.

Суть соціокультурного аспекту діяльності організацій соціокультурної сфери (збереження, виробництво, розповсюдження, засвоєння культурних цінностей), у процесі якого змінюються відносини між людьми. Обумовленість даного аспекту наявністю в окремих груп населення конкретних культурних потреб, а у підприємств соціокультурної сфери можливостей для їх задоволення.

Економічний аспект діяльності закладів соціокультурної сфери. Їх організаційно-правовий статус, наявність матеріально-технічної бази, джерел фінансування, механізмів планування, ціноутворення тощо.

Зосередженість закладів соціокультурної сфери на наданні соціальних (освіта, наукове обслуговування, охорона здоров'я, санаторно-курортні та оздоровчі послуги, фізична культура і спорт, туризм) та культурних послуг (дозвілля, культура, мистецтво).

Особливість надання безоплатних соціально-культурних послуг (дозвілля, освіта.) Затребуваність безоплатних послуг як наслідок соціально-економічного стану у країні: позитивні та негативні аспекти проблеми. Види безоплатних соціально-культурних послуг (гурткова робота, заняття колективів аматорської творчості, концерти аматорської творчості, фестивалі, народні гуляння, ярмарки, вечори відпочинку, презентації тощо).

Тема 21. Реклама у сфері соціально-культурних послуг

Реклама як інформація про якість товарів і видів послуг з метою їх реалізації та створення попиту на них, а також популяризації творів мистецтва, соціокультурних програм та ін. Реклама матеріальних та духовно-інтелектуальних цінностей та послуг. Значення реклами в емоційному впливі на майбутніх відвідувачів установ дозвілля.

Фірмовий стиль в рекламі - основний засіб формування іміджу. Графічний знак, емблема, вимоги до них. Фірмовий шрифт. Колір в рекламі. Слоган (постійний девіз, рекламна формула дозвіллевої організації). Текст - органічна частина реклами.

Особливості рекламування соціокультурних програм (афіші, запрошення, постери, радіо та

телереклама, реклама в місцевій пресі та Інтернеті, пряма поштова реклама).

Тема 22. Сучасна соціально-культурна ситуація в Україні: стан та тенденції

Формування нової соціокультурної реальності та її риси. Втрата еталонних зразків культури, пошук нових культурних парадигм, становлення засад нового етапу розвитку української культури. Зміна статусу, ролі й функцій культури в умовах формування національної ідентичності. Стратегія соціально-культурного розвитку у нормативно-правових документах. Модернізація системи підготовки кадрів, Нові спеціальності рекреативно-розважального спрямування у ВНЗ як вимога часу.

Діяльність державних та комерційних суб'єктів культури. Позитивні тенденції у сучасній соціокультурній ситуації (відновлення напрямів діяльності з національного та патріотичного виховання, збагачення культурних ініціатив шляхом розвитку видів та форм художньої творчості, розвиток індустрії розваг). Тенденції, що потребують переосмислення (надмірна комерціалізація дозвілля, нерозвиненість інститутів благодійництва і меценатства, незбалансованість діяльності різних соціально-культурних установ, застарілість матеріально-технічного оснащення галузі).

Тема 23. Інфраструктура соціально-культурної сфери

Інфраструктура соціально-культурної сфери як сукупність матеріальних, організаційних, інформаційно-методичних та інших умов засвоєння соціально-культурної діяльності на індивідуальному та суспільному рівнях, що забезпечують задоволення духовних потреб людей і розвиток їх творчого потенціалу.

Система освіти і засобів масової інформації як складові інфраструктури соціокультурної діяльності. Заклади мистецтва (театри, кіностудії, філармонії, цирки, художньо-творчі майстерні, любительські студії, гуртки). Творчі Спілки та інші об'єднання художньо-творчої спрямованості. Науково-освітні заклади (музеї, історико-меморіальні комплекси, виставки, бібліотеки, лекторії, планетарії, зоопарки, ботанічні сади). Культуро-охоронні інститути (заповідники, центри екологічної культури, архіви, реставраційні майстерні). Культурно-дозвіллеві заклади (клуби, будинки та палаци культури, парки культури, кінотеатри, центри молодіжного дозвілля, ігротеки, будинки художньо-технічної творчості, будинки урочистих подій). Відомчі культурно-освітні заклади (будинки офіцерів, солдатські клуби, будинки культури поліції, будинки медичної просвіти. Будинки творчих працівників (письменників, художників, композиторів, акторів). Санаторно-курортні та спортивно-оздоровчі заклади (санаторії, пансіонати, будинки відпочинку, профілакторії, табори відпочинку, бази відпочинку, бази дозвілля, стадіони, спортивні зали, спортивні бази, пляжі). Туристсько-екскурсійні заклади (готелі, мотелі, кемпінги, туристичні бази, туристичні поїзди, туристичні пароплави). Заклади розважально-комерційного дозвілля (мюзик-холи, вар'єте, дансинги, казино, ресторани, кафе, сауни, більярдні та інші центри ігрового дозвілля).

Тема 24. Дозвілля як комплексне соціально-культурне явище

Значення відпочинку в житті людини. Культура дозвілля. Дозвілля як суспільно нормований час. Добровільність, загальнодоступність, духовна вмотивованість як передумова участі людини у дозвіллевому процесі. Дозвілля як частина активного відпочинку, сукупність занять у вільний час. Розвиток інтелектуального та фізичного потенціалу особистості у процесі дозвіллевої діяльності. Індивідуальна й соціальна значимість дозвілля. Функції дозвілля (розвиваюча, пізнавальна, рекреаційна, гедоністична, комунікативна, виховна, естетична, розважальна, соціалізуюча та ін.).

Дозвілля як форма побутування етнокультурної традиції, простір для розвитку художньої творчості, відображення буденної та святкової фаз життя людини. Дозвілля як форма міжнародних культурних контактів.

Сфера дозвілля в умовах сучасно України. Її організаційно-методичне та фінансове забезпечення. Сутність використання менеджменту в дозвіллевій практиці установ культури. Відомі приклади використання менеджменту у сфері дозвілля. Проблемний ряд реалізації даного питання.

Тема 25. Дозвілля як галузь реалізації соціально-культурної діяльності

Поняття вільного часу, дозвілля, рекреації. Значення відпочинку и рекреації в житті людини. Культура дозвілля. Дозвілля як частина активного відпочинку, сукупність занять у вільний час. Розвиток інтелектуального, творчого та фізичного потенціалу особистості у процесі дозвіллевої діяльності. Формування національної свідомості: патріотизму, поваги до української культури та мови, державних символів в умовах дозвіллевої діяльності. Розвиток інтелектуального та фізичного потенціалу особистості у процесі дозвіллевої діяльності. Дозвілля як засіб соціалізації людини.

Багатовекторність структури дозвілля як передумова максимального забезпечення культурних інтересів та потреб суспільства.

Різновиди дозвільної діяльності. Особливості проведення (організації) дозвілля різних вікових категорій (дитяче, молодіжне дозвілля; дозвілля людей зрілого та похилого віку). Залежність форм дозвілля від місця та умов проведення, тривалості, кількості учасників, сезону, змісту діяльності та соціально-професійних ознак учасників.

Тема 26. Соціально-культурна функція народної художньої творчості

Народна творчість як історична основа розвитку світової художньої культури, одна з форм суспільної свідомості і суспільної діяльності, явище соціально зумовлене. Народна творчість як форма пізнання та відображення життя, створення його моделі засобами мистецтва. Художній синкретизм як ознака народної творчості. Актуальність надбань народного мистецтва у процесі національно-культурного розвитку суспільства.

Види художньої діяльності народу (поетична творчість, театральне, музичне, танцювальне, декоративне, образотворче мистецтво, народне будівництво тощо).

Календарні свята і обряди як духовні надбання багатьох поколінь. Язичницька основа календарних свят і обрядів. Роль народної обрядовості як соціокультурної форми функціонування ментальних стереотипів. Відображення колективних світоглядних уявлень про культуру, зв'язок людини з природою, принципи організації господарської діяльності, матеріальне і духовне буття людини крізь призму народних свят та обрядів. Етнічна своєрідність народних свят. Ритуально-міфологічна основа календарних циклів народних свят: особливості та форми вияву. Драматизовані календарно-обрядові дійства як форми соціально-культурної практики попередніх поколінь.

Соціально-культурний потенціал народних традицій, свят, обрядів. Сучасний стан та форми побутування народної художньої творчості, проблеми збереження, перспективи та напрями розвитку явища.

Тема 27. Діяльність бібліотек як галузевих закладів соціально-культурного профілю

Бібліотека як науково-освітній заклад. Класифікація бібліотек (публічні бібліотеки для дорослих, юнацтва та дітей; наукові та спеціальні бібліотеки). Централізовані бібліотечні системи. Республіканські, обласні, районні, міські, селищні та сільські бібліотеки. Стратегія розвитку бібліотечної справи у нормативно-правових документах. Основні форми діяльності: збір і зберігання фондів друкованої продукції, обслуговування читачів. Масові, групові та індивідуальні форми дозвіллевої діяльності бібліотек. Літературні аматорські об'єднання. Конкурси читців, художників-ілюстраторів. Організація літературних вечорів, презентацій, календарний свят, книжкових фестивалів, виставок тощо.

Функції сучасних бібліотек. Спільні форми роботи установ культури і бібліотек, маркетингова діяльність.

Тема 28. Діяльність концертно-видовищних закладів мистецтва

Концертно-видовищні заклади: театри, кінотеатри, концертні заклади, філармонії, цирк. Заклади мистецтв у структурі дозвілля. Театри як галузеві заклади соціально-культурного профілю (опери та балету, драматичні, оперети та музичної комедії, театри естради, лялькові, юного глядача, ін.). Цирки у структурі соціально-культурних інститутів (стаціонарні, пересувні,

цирки на сцені, зооцирки). Сутність соціально-культурної діяльності концертних залів, концертних організацій (філармоній, хорів, оркестрів, танцювальних ансамблів та ін.). Кінотеатри: особливості діяльності у сучасних умовах. Форми і зміст діяльності концертно- видовищних закладів.

Тема 29. Діяльність науково-освітніх закладів як соціально-культурних інституцій
Музеї як науково-освітні заклади. Класифікація музеїв: історичні, археологічні, краєзнавчі, літературні, художні, етнографічні, технічні, галузеві тощо. Нормативно-правовий ресурс діяльності музеїв.

Форми культурно-дозвілдової діяльності музеїв: екскурсії, гуртки та клуби краєзнавців, науково-практичні конференції, виставки тощо. Організація та функціонування шкільних, народних музеїв, музейних кімнат. Сучасні зміни в соціальній ролі та діяльності музеїв. Реалізація освітньої та виховної функцій за допомогою культурно-мистецьких акцій. Форми культурно-мистецьких заходів у музеях (концерти, презентації, творчі зустрічі).

Меморіали, галереї та виставкові центри й зали, їх види й організація діяльності. Війна і нові форми організації соціокультурного простору.

Тема 30. Парки у системі соціально-культурних інституцій

Парки як соціально-культурні центри. Їх класифікація і основні функції. Екологічна функція парків культури і відпочинку та їх роль у формуванні екологічної свідомості населення.

Класифікація парків за функціональним призначенням: парки культури та відпочинку, меморіальні, історичні, ботанічні, гідропарки, зоопарки, лісопарки, парки розваг (луна- парки), національні заповідники.

Особливості діяльності парків культури і відпочинку. Напрями соціально-культурної діяльності парків з урахуванням специфіки дозвілля різних груп населення: фізкультурно- масова робота, оздоровча робота, розваги в парках, організація дозвілля дітей. Особливості організації масових свят у парках. Атракціони в парковій індустрії дозвілля. Парки і тимчасово-переміщені особи в регіонах: особливості врахування їх ментальних сегментів.

Тема 31. Соціально-культурна діяльність закладів клубного типу

Клуби, будинки, палаци культури народні доми як соціально-культурні інститути. Державна мережа культурно-дозвіллевих закладів. Нормативно-правове регулювання діяльності. Добровільність вибору занять як пріоритет відвідувача культурно-дозвіллевого закладу. Гурткова робота. Особливості функціонування аматорських концертно- виконавських колективів. Напрями діяльності з різними віковими категоріями. Організація художньо-масових заходів: концертів, фестивалів, конкурсів, тематичних дискотек, маскарадів, народних гулянь, державних, професійних та народних свят тощо. Особливості сучасного етапу роботи культурно-дозвіллевих закладів. Територіальна реформа і нова система організації вільного часу населення: проблемний ряд в його організації. Відсутність регіональних розпорядчих чи нормативно-правових актів як чинник неефективності реформи місцевого самоврядування. Шляхи можливого покращення ситуації в кадровий чинник. Стан функціонування середньої спеціальної і вищої освіти в країні та регіонах і пропозиції щодо його удосконалення.

Тема 32. Соціально-культурна функція закладів культури для дітей та юнацтва

Державна мережа закладів культури для дітей та юнацтва. Позашкільні заклади додаткової освіти для дітей. Палаци та будинки творчості дітей та юнацтва. Станції юних натуралістів, техніків, туристів. Дитячо-юнацькі спортивні школи. Дитячі стадіони. Дитячі парки. Літні оздоровчі табори. Музичні школи, художні школи, школи мистецтв. Дитячі та юнацькі бібліотеки. Лялькові театри, театри юного глядача та театри молоді. Планетарії. Дитячі залізниці. Клуби за місцем проживання. Особливості організації дитячого дозвілля. Комерційна мережа дитячих дозвіллевих центрів: особливості діяльності. Трансформація мережі під впливом військових дій та євро інтеграційних процесів. Оригінальні структури в регіонах: характеристика діяльності.

Тема 33. Туристсько-екскурсійні та санаторно-курортні заклади в інфраструктурі соціально-культурної діяльності

Туристично-екскурсійне обслуговування як складова частина соціально-культурної діяльності. Види туристсько-екскурсійних закладів (готелі, мотелі, кемпінги, туристичні бази, туристичні поїзди, туристичні пароплави) та напрями їх діяльності. Реалізація рекреаційної й гедоністичної функцій туризму у процесі туристсько-екскурсійної діяльності. Фактори, що забезпечують розвиток туризму. Специфіка туризму як виду соціально- культурної діяльності. Задоволення культурних потреб у сфері туризму. «Зелений» туризм на Рівненщині у розмаїтті його виявів і місцева ініціатива та регіональні програми, спрямовані на покращення ситуації. Кадровий склад галузі і можливі шляхи його покращення.

Діяльність туристичних фірм. Культурно-дозвіллева діяльність у регіональному туризмі. Регіональні особливості розвитку туризму. «Зелений туризм» і Міжнародний туризм.

Оздоровлення та рекреація як основні функції санаторно-курортних закладів (санаторіїв, профілакторіїв, пансіонатів). Санаторно-курортні заклади в інфраструктурі соціально-культурної діяльності.

Тема 34. Розвиток туристичної індустрії у контексті соціокультурної діяльності

Проблеми розвитку туризму в Україні. Значення туризму для розвитку соціально-економічної сфери держави. Ефективність державного управління галуззю. Основні напрями співробітництва України з державами - членами ЄС відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у частині «Туризм», які стосуються обміну інформацією, сталого розвитку туризму, просування та розвитку туристичних продуктів і ринків, навчання спеціалістів й ін. Першочергові завдання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію у сфері туризму на 2014–2017 рр.: внесення змін до Закону України «Про туризм», розробка проекту Стратегії розвитку туризму та курортів до 2025 року, гармонізація національних стандартів зі стандартами Міжнародної організації стандартизації. Заходи щодо реалізації програми інтеграції України у туристичний простір ЄС протягом 2014–2017 рр.

Законодавча база розвитку туризму в Україні. Нормативно-правові актів щодо залучення іноземних інвестицій, покращення фінансування з боку держави, гармонізація кваліфікаційних вимог та стандартів вищої освіти для підготовки фахівців у сфері туризму.

Туризм як динамічна форма торгівлі соціально-культурними послугами. Надання соціально-культурних послуг як умова задоволення потреб споживачів і отримання певної вигоди суб'єктами, які їх продукують. Основними елементами успішної реалізації соціально- культурних послуг є ефективна система просування їх на ринок, оптимальна цінова політика.

Тема 35. Соціально-культурна цінність музейного туризму

Туризм як явище культури. Передумови та сучасні тенденції розвитку культурного туризму як ресурсу регіонального розвитку та фактору впливу на соціальну й культурну сферу, екологію, зовнішньоекономічну діяльність і міжнародні відносини. Зміщення акцентів туристичних інтересів як наслідок процесів глобалізації. Специфіка взаємодії та взаємообумовленості розвитку музею і туризму. Переосмислення концепції музею в умовах ринкової конкуренції. Унікальність та роль музейного продукту у розвитку туристичного ринку та залученні до музею туристів. Різновиди музейного продукту як поле наукової, пошукової, креативної діяльності сучасного музею. Створення музеїв нового типу. Співпраця музеїв та індустрії туризму як характерна риса часу.

Тема 36. Діяльність закладів розважально-комерційного дозвілля

Індустрія розважального бізнесу в структурі дозвілля (нічні клуби, парки розваг, атракціони, кегельбан, більйардні зали, зали гральних автоматів, мюзик-холи, вар'єте, дансинги, казино, ресторани, кафе та інші центри ігрового дозвілля).

Шоу та розважальні програми. «Зіркові» гості (артисти, спортсмени тощо) як елемент залучення відвідувачів. Лотерея, тоталізатор. Карти та картярські ігри. Приватний клуб: клубна діяльність, організація, управління, розвиток. Маркетингова діяльність. Зміна форм і

проблематики діяльності у час війни.

Тема 37. Соціально-культурний потенціал корпоративного свята

Особливості корпоративного свята як форми відпочинку членів трудового колективу. Корпоративні форми відпочинку – комплексні заходи, що служать цілям формування та розвитку корпоративної культури.

Тимбілдинг (або командоутворення), згуртування команди як елемент корпоративної культури і підвищення ефективності роботи. Формування корпоративної культури спілкування, позитивного мікроклімату в колективі, відкриття творчого потенціалу. Основні види корпоративів: бенкет, фуршет, раут, презентація, корпоратив на природі (спортивні розваги, прогулянки, подорожі). Корпоративний вечір відпочинку - форма відпочинку та розваг, що складається з пізнавальних і розважальних компонентів.

Використання різноманітних елементів вечора відпочинку: вшанування, нагородження, конкурси, аукціони, лотереї, сюрпризи, експрес-інтерв'ю, бліц-анкети, виставки, концертні номери, танці тощо.

Корпоративні масові заходи – колективні походи до театру; кінотеатри, аквапарки, концертні установи. Формування традицій в колективі: ювілеї, свята, вітання.

Тема 38. Свята, фестивалі, церемонії як види спеціальних подій у соціально-культурній практиці сьогодення

Свято – день (або дні) торжеств на честь, в пам'ять визначної події або особи. Класифікація свят. За змістом (громадсько-політичні, професійні, традиційно сезонні, спортивні, народні релігійні тощо). За масштабом святкування (загальнодержавні, регіональні, місцеві, особисті). За контингентом учасників (свята для дітей, молодіжні, для різних категорій населення). Свято як комплекс заходів, що поєднують активну дію з сприйняттям видовища.

Структурні компоненти масового свята: хода, кавалькади, демонстрації, театралізовані вистави, мітинги, концерти, обряди, спортивні видовища, виставки, ярмарки тощо. Народне гуляння як форма проведення свята. Ярмарок як складовою частиною народного гуляння.

Фестиваль – масовий захід, що включає показ досягнень у сфері музики, театру, кіно тощо. Види фестивалів.

Церемонія як урочистий ритуал нагородження, відзнаки (артиста, спортсмена, члена трудового колективу). Особливості ритуалу церемонії початку нового бізнесу (відкриття магазину, кафе, підприємства тощо).

Фестивальний рух історичної реконструкції в регіонах як форма підвищення патріотизму та поглиблення історичної пам'яті населення. Провідні форми та напрями.

Тема 39. Соціально-культурний потенціал міжнародних фестивалів мистецтв

Міжнародні фестивалі мистецтв в історико-культурній ретроспективі. Фестиваль як явище культури. Роль фестивалів мистецтв у розширенні міжкультурних контактів. Дозвіллева складова фестивалю як масового свята, його соціокультурний потенціал.

Роль ЮНЕСКО у розвитку фестивальної культури. Фестиваль як інструмент у питаннях міжкультурної взаємодії, створення єдиного культурного простору. Жанрова різноманітність мистецьких фестивалів. Глобалізаційні процеси крізь призму фестивального руху.

Міжнародний конкурс «Євробачення» як механізм культурного обміну. Конкурс «Євробачення» в історико-культурній ретроспективі. Конкурс як фактор розширення міжкультурних контактів. Система його організації та проблемний ряд. Умови участі в конкурсі, процедура відбору учасників. Переваги і негативні аспекти в організації подібних програм. Правило «Великої п'ятірки»: переваги та недоліки. Здобутки українських виконавців на цьому конкурсі. Тиждень «Євробачення»: репетиції, прес-конференції, інтерв'ю, вечірка у Євроклубі як механізми культурного обміну.

Місцеві фестивальні ініціативи, спрямовані на зміну духовної ситуації в регіоні: КЗ «Рівненська обласна філармонія» і її провідні ініціативи. Культурний результат.

Тема 40. Міжнародні фольклорні фестивалі як форма презентації української народної культури у світовому соціокультурному просторі

Відродження та збереження традицій і обрядів як фактор локалізації національно-культурних ознак: сутність, форми організації цієї організації, культурний результат та проблеми в сучасних умовах. Глобалізація як чинник сучасного життя. Позитивні і негативні аспекти цього процесу.

Фестиваль народної творчості як інструмент збереження народної культури і її популяризації. Інші форми цієї діяльності, що побутували у різних народів, виявлення спільних джерел їх виникнення і розвитку, підтримка і пропагування багатонаціональних культурних здобутків рідного краю, збереження мови, культури національних меншин та ознайомлення з етнічною культурою і традиціями інших народів світу.

Фестиваль народної творчості як інструмент успішного втілення у життя народної культури та її популяризації шляхом ознайомлення з творчими колективами, окремими виконавцями та майстрами декоративно-прикладного мистецтва, налагодження культурних зав'язків та творчого взаємо обміну між етнічними групами України та інших країн світу, підвищення ролі культурної спадщини у формуванні соціокультурного середовища.

Фестивалі народної творчості як самоідентифікація та самопрезентація української нації в умовах глобалізаційних процесів. Євро інтеграційні процеси та їх відображення у фестивальному русі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Критерії оцінювання результатів вступного випробування встановлюються у нормах чотирьох рівнів досягнень початкового, середнього, достатнього, високого) за ознаками правильності, логічності, обґрунтованості, цілісності відповіді; обсягу, глибини та системності знань (в межах Програми); рівнів сформованості навчальних та предметних умінь і навичок, володіння розумовими операціями (аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, узагальнення тощо); самостійності оцінних суджень.

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою. Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Відповіді вступника не опанував зміст програми вступного іспиту, теоретичні знання з української культури та менеджменту соціокультурної діяльності елементарні, фрагментарні. У відповідях на практичні та творчі завдання вступник не виявляє самостійності, демонструє невміння аналізувати соціокультурні процеси. Відсутнє знання та володіння термінологією.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за методами культурологічного аналізу, володіє елементарними вміннями здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає глибокі знання з української культури та менеджменту соціокультурної діяльності, вміння застосовувати знання творчо, здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно оцінювати різноманітні культурологічні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Відповідь вступника свідчить про його вміння адекватно оцінити власні здібності та використовувати здобуті знання в нестандартних ситуаціях. Відповідь вступника відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань.

Таблиця відповідності рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання відповідей вступників під час фахового випробування

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмного матеріалу в цілому	0-99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-149	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильними та глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності не принципового характеру	150-179	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу	180-200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агєєва В. За лаштунками імперії. Есеї про україно-російські культурні відносини. Київ : Віхола, 2022. 360 с.
2. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура. Львів : Світ, 2004. 344 с.
3. Безклубенко С.Д. Мистецтво організації громадської думки. Київ, 2018.
4. Берегова О. Діалог культур : образ Іншого в музичному універсумі. Київ: Ін-т культурології НАМ України, 2020. 304 с.
5. Білоцерківський В. Я., Шейко В. М. Історія української культури. Київ : Знання, 2009. 413с.
6. Бойко О. П. Культура дозвілля у суспільстві ризику. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 285 с.
7. Висоцький О. Ю. Історія української культури. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.
8. Виткалов В. Г. Українська культура. Сторінки історії ХХ століття. Рівне : Вертекс, 2005. 640 с.
9. Виткалов С.В. Вища гуманітарна освіта в структурі регіональних культурних практик : історико-прикладний вимір : монографія. Рівне : А.Брегін, 2024. 868 с.
10. Виткалов С.В. Рівненщина : культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності. Рівне : ПП ДМ, 2012. 416 с.
11. Виткалов С.В. Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах : митці, художні колективи та організатори культурно-мистецького життя краю. Рівне : Дятлик М., 2014. 362 с.
12. Довгострокова стратегія розвитку культури в Україні до 2025 року [Електронний ресурс]. URL : https://www.cultura.kh.ua/images/stories/innovaciyna_diyalnist/dovgostrokova_strategiya_rozv_.pdf.
13. Європейська та українська культура в нарисах / за ред.: І.З.Цехмістро, В.І.Штанько,

- В.С.Старовойт та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 320 с.
14. Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. Київ : Знання, 2019.
 15. Історія української культури : зб. документів і матеріалів. Київ : Вища школа, 2022.
 16. Корній Л. П. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття. Київ : Муз. Україна, 2018. 364 с.
 17. Корінний М.М., Шевченко В.Ф. Короткий енциклопедичний словник з культури. Київ : Україна, 2003. 384 с.
 18. Кочубей Н.В. Соціокультурна діяльність : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2021. 242 с.
 19. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту. Київ : «Академвидав», 2002. 262 с.
 20. Культура пам'яті сучасного українського суспільства: трансформація, декомунізація, Європеїзація : монографія / уклад.: Гриценко О., Гончаренко Н., Кузнєцова І. та ін. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.
 21. Кутузова Г. І. Культурно-дозвіллева діяльність. Луцьк : Захарчук В.М., 2013. 251 с.
 22. Личкова В.А., Юайхулліна Г. Етнокультурологія Київ : НАКККіМ, 2018.
 23. Мошек Г.Є., Поканевич Ю.В., Соломко А.С., Семенчук А.В. Менеджмент. Київ : Кондор, 2009. 392 с.
 24. Отрешко Н. Транскультурність у сучасному світі: методологічні повороти, теорії і практики : монографія. Київ: Ін-т культурології НАМ України, 2021. 256 с.
 25. Петрова І.В. Проектування в соціально-культурній сфері. Київ : Вид-во КНУКіМ, 2007. 372 с.
 26. Поплавський М.М. Менеджер культури. Київ : МП «Леся», 1996. 416 с.
 27. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 2001. 728 с.
 28. Скляренко Г.Я. Сучасне мистецтво України. Портрети художників. Київ : Huss. 2018. 472 с.
 29. Тексти культури: дослідження, інтерпретація. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2017.
 30. Хома І.Я., Сова А.О., Мина Ж. В. Історія української культури. Львів : Видавництво «Львівської політехніки». 2012. 356 с.
 31. Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія української культури. Київ : Кондор, 2008.264 с.
 32. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури. Київ : Знання, 2011. 271 с.
 33. Чорна Н.В., Горячківська Г.М. Історія української культури. Харків : ХНУРЕ, 2012. 200 с.
 34. Яременко Н.В. Дозвіллезнавство. Фастів : «Поліфаст», 2007. 460 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

Сайт приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету:
www.rshu.edu.ua/pryimalna-komisija

Сайт наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету:
<https://library.rshu.edu.ua/>

Сайт кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету: <https://kulturologiya.rshu.edu.ua/>